

En bogsamling i Oxford

Bent Juel-Jensen: En bogsamling i Oxford. Forening for Boghaandværk, Fyns Afdelingen 1964. 72 s. Den danske læge Bent Juel-Jensen, der blev draget til England ved valglslægtskab, ægteskab og tilsidst statsborgerskab, skrev i 1964 nogle artikler i et fagblad om sin usædvanlige bogsamling. Vor Fynsafdeling fik den gode idé at lade den gamle odensedrengs beretning udkomme i form af en rigtig nydelig lille bog, trykt i Fyens Stiftsbogtrykkeri.

Samlingens danske del er ikke stor, men indeholder med sjælden præcision det som en sandt bibliofil udlandsdanske kan tænkes at ville indplante i sit nye land, når hans hovedinteresser som læser ikke længere er danske. Virkelige rosiner fra Gotfred af Ghemen til guldalderen hænger i klaser her, og hjemlige auktionskøbere må mere end én gang sige »Nå, dér . . .«, når rariteter fra Ragoczys, Haubergs og andre auktioner pludselig genkendes i Oxford. En serie dokumenter er af speciel dansk-engelsk interesse: den engelske gesandt Cph. Parkyns brevbog med koncepter og originaler af breve fra 1590erne.

Bøger fra andre lande end Danmark og England er færre og spredte, men samlet *con amore* og med per-

ler imellem: et par gode inkunabler, Fr. Walters exemplar af Dekameron, et gammelt Mexiko-tryk – netop sådanne sager, vi alle kunne ønske at stikke ind imellem vore mere planmæssige erhvervelser. Juel-Jensen behandler dog både dem og sin samling af gamle kataloger o.a. bøger om bøger i stor korthed. (En bog med exlibris fra det tidlige 17. århundrede, tilhørende en (udlands?)danske, er blevet behandlet i *Fund og Forskning* 1966).

Kærnen i hans bibliotek er nemlig engelsk litteratur og her igen – med al respekt for rara og rarissima fra de sidste 200 år – tiden om og efter 1600, med et par engelske middelalderhåndskrifter som baggrund. Juel-Jensen har bidraget med yderst lærde og præcise bibliografiske arbejder om Michael Drayton, Philip Sidney m.fl., og specielt Draytonsamlingen er ikke blot langt den største i privateje, men noterer ofte points forud for Bodley, Morgan, Folger o.a. kæmper blandt biblioteker med tilsvarende hovedinteresser.

At sådanne bøger ikke kan samles uden interesse og viden ang. proveniens, bind og andre plusværdier, siger sig selv. Forf. driver det endog til selv at fremstille udsøgte små privattryk i den gamle Ashdene Press, der tilhører Bodleian Library. Opremsning hører dog ikke hjemme i en kort anmeldelse. Vigtigere er det at sige, at Juel-Jensens bibliotek,

som han skildrer så stilfærdigt, med latent varme og viden, frembyder en usædvanlig tiltalende blanding; på den ene side det specialiserede, samlet med store ofre af flid og penge og derefter videnskabeligt udnyttet på en måde, der placerer denne læge i inderkredsen af engelske bibliografer og bibliofiler; på den anden side det spredte, til en vis grad samlet med venstre hånd, men derfor ikke mindre kært, og med en stamme af det bedste arvegods fra forf.s gamle land – der må være glad for både manden, hans bøger og hans lille bog om bøgerne.

E. D.

Fund og forskning I-XII og XIII

Det nye bind af Fund og Forskning ender med et forfatterregister til årgang 1954–65 af den allerede smukt meriterede række, som blev planlagt af rigsbibliotekar Palle Birkelund meget snart efter hans tiltræden i 1952. Registret giver anledning til en rask optælling med udeladelse af efterslæt til gamle bidrag. Man træffer da 63 forfattere, deraf halvdelen med nuværende eller tidligere tilknytning til Det kongelige Bibliotek. 40 af dem har kun forfattet ét bidrag, og der er i alt 110–120 bidrag – et udtryk for hvor

heldig redaktionen har været med at knytte forfattere til F&F.

Rækken indledtes med Carl S. Petersens sidste arbejde, 39 sider om bibliotekets ældste bibliotekarer, Marcus Meibom og Villum Lange. Nogen smukkere start kunne vanskeligt tænkes. I øvrigt var man i nogle år tilbageholdende med lange bidrag, men dette ændrede sig heldigvis. Redaktionen lægger vægt på fremstillingsformen og giver kun lejlighedsvis plads for »ulæselige« bidrag af bibliografisk eller ligefrem katalogmæssig art (danske oversættelser til hollandsk, gamle slaviske tryk, inkunabler).

Det længste bidrag er H. Topsøe-Jensens utrolig indholdsrige og nyttige analyse af H.C. Andersens optegnelsesbøger: 75 sider uden illustrationer. Dernæst følger R. Paullis grundlæggende erhvervs- og boghistoriske undersøgelser over vore ældste komponerede bind; dr. Paulli tegner sig i øvrigt for de fleste bidrag og, anonymt, for en sjælden indsats som alle årganges dybtborende og hjælpsomme hovedredaktør. Det største sidetal, ca. 130 sider, er leveret af H. P. Rohde, deriblandt den store afhandling, hvori studiet af Søren Kierkegaards bibliotek kom på fode. Det fjerdestørste arbejde er endelig Mogens Haugsteds pionergennemgang af gamle danske bogtrykkermærker, skrevet med lune og lærdom.

Disse fire vigtige »danske« bidrag

giver imidlertid et dårligt indtryk af spændvidden i F&F. Alsidighed tilstræbes og er ikke svær at opnå. I tid spænder emnerne fra oldtiden (Holger Nørgaards morsomme og mærkelige Sankt Ovid) til illegale tryk 1940-45 (H. Tønnesen). I rum fra gamle indianerbibler (Palle Birkelund) over Europa og så Asien rundt (flere forfattere, mest fængslende vel prins Peters redegørelse for erhvervelsen af tibetanske bloktryk) – ikke at tale om Erik Iversens sjælden interessante artikel om renæssancens hieroglyfstudier. I emne nøjes man ikke med skrift, bog og bind, litterær- og personalhistorie, men berører også f.eks. kunstindustri (Svend Eriksen), kunst (to fornemme bidrag af Erik Fischer), arkitektur (Knud Bøghs påvisning af Mazarins bibliotek som forbillede for Frederik IIIs). Også naturvidenskabelige bidrag kan finde plads; både håndskriftbestanden, kortsamlingen og Danske afdeling giver basis herfor, hvortil kommer de fra KB til UB II overførte naturvidenskabelige værker.

Anm.s yndlingsafhandling i de tolv bind er tidl. bibliotekar, professor dr. Povl Johs. Jensens redegørelse for D. G. Moldenhawers katalog over Udenlandske afdeling. Et hovedapparat i hele biblioteket, men ofte mødt med forklarlig mangel på forståelse og indføling af gæster og kolleger, fordi man nu tænker ad andre men ikke nødven-

digvis bedre baner. I nævnte artikel får man at vide *hvorfor*, og det er altid bedre end at vide *at*.

På denne prægtige baggrund hæver bind XIII 1966 sig særdeles vel. To fremtrædende seniores uden for murene skriver de længste bidrag. Prof. dr. Johs. Brøndum-Nielsen sætter klogt og kyndigt spredte Poul Møller-papirer i ramme, og redaktør T. Vogel-Jørgensen gennemgår, mere interessant end just opbyggeligt, Fr. Algreen-Ussings forsøg på, netop for 100 år siden, at skabe et dansk biografisk lexikon. Algreen-Ussing var kendt som model for flanøren Brandt i Fra Piazza del Popolo, og værre end som så var han ihvertfald ikke. Men hans projekt strandede, og som Vogel-Jørgensen viser: mere fordi forberedelserne var utilstrækkelige, end fordi mandens politiske synspunkter var extreme. Med føje hedder det store bidrag »Evner kontra karakter«.

Førstegangs-forfatter i F&F er foruden de to nævnte en ung bibliotekar. Harald Ilsoe samler spredte vidnesbyrd til en spændende påvisning af udlændinges oftest forgæves forsøg på at fremdrage middelalderhåndskrifter i 16. årh.s Danmark. A. S. Vedel siger, at en del er »udvandret«, Ilsoe underkender dette udsagn. Hans afhandling står morsomt til dr. Tue Gads; denne har i Haag fundet et gennem mere end 200 år tabt martyrologium fra

Nysted; karakteristisk for F&Fs redaktionelle linie får undersøgelsen heraf en baggrund vedr. andre martyrlister i KB. – Selve martyrologiet fra Nysted findes altså i udlandet, ganske som det ældste af de danske typografiske exlibris, som anm. behandler i en kort opsats (jf. omtalen af dr. Juel-Jensens bibliotek ovenfor).

Provst P. Otzen skriver om træsnittene i Frederik IIs bibel 1589, hvis forbilleder han har påvist i en tysk bibel fra 1560 i KB; de fleste er af Virgil Solis, hvis noget udvendige renæssancemanér sættes i modsætning til det inderlige lutherske præg i Altdorfers træsnit til Christian III's bibel.

Sven Lunn skriver om Jens Lolle, komponisten til bl.a. balletten *Amors og Balletmesterens Luner*, hvem han ved arkivstudier er kommet biografisk og musikalsk nærmere på livet end tidligere forskere. H. P. Rohde skriver et kort stykke om Philipsen og Saltholmen, og dr. R. Edelman har identificeret et hebraisk håndskrift som en afskrift ved oplysningsfilosoffen Moses Mendelssohn og tager heraf anledning til at skildre sider af jødedommens forhold i datidens Tyskland. Dette bidrags overtitel er opmuntrende: *Strejftog i den judaistiske afdeling I*. Det er næppe tilstrækkelig kendt, at denne afdeling er centralbibliotek for judaistiske biblioteker i Europa; og en del af den dér udøvede special-

forskning vil alene af sproglige grunde være fremmed for videre kredse. Des bedre da, at samlingens mange og ofte suggestive rariteter får en kyndig, alment tilgængelig behandling.

Det forsåvidt mærkelige forhold, at den meget lødige 13. årgang ikke er taget med i det bagi trykte register, er på en måde symbolsk: I et forskningscentrum er man altid kommet videre, både i resultater og i personkredsen, end den nyeste status angiver. Der står et skjult *I*-tal over de fleste arbejder – ikke alle fund er gjort, og forskningen standser aldrig.

E.D.

Hæder til bogkunstnere

For nogen tid siden uddeltes i Sverige anden runde af de her i landet så omdiskuterede livsvarige kunstnerpriser. Blandt de hædrede var også den svenske bogkunstner og grafiske formgiver *Karl-Erik Forsberg*.

Ikke alene er det en hæder for personen, men det viser samtidigt, at grafisk formgivning i vort broderland anerkendes som kunsthåndværk.

Forsbergs indflydelse har været overordentlig stor. Han har været lærer for en lang række af den yngre

generation og hans arbejde for P. A. Norstedt har været forbillede for mange kolleger. Desuden har han tegnet flere bogtrykskrifter, mest kendt er hans Berling Antikva.

Mere hæder

The Royal Society of Arts i London har udmærket den berømte *Jan Tschichold* med titlen Honorary Royal Designer for Industri. Kun 50 bærer initialerne R.D.I. efter deres navn.

Desuden har Leipzig i anledning af byens 800-års jubilæum tildelt ham Gutenberg-prisen, Europas fornemste typografiske udmærkelse.

Tidligere har Tschichold bl.a. modtaget guldmedaljen fra American Institute of Graphic Arts.

Knud V. Engelhardts Mindelegat

Grafikeren Bent Rohde sig, modtog den 11. februar Knud V. Engelhardts Mindelegat for 1966 som en anerkendelse for sin indsats ved udarbejdelsen af et dansk skrivesystem for bredpen.

Allhems Förlag

For en del år siden inviterede direktør Einar Hansen FfB's medlemmer til at bese sin store virksomhed, der med sine mange og afvejlende opgaver især inden for illustrationstrykket måtte frembyde særlig interesse. Besøget var en stor oplevelse, og en af deltagerne fremsatte, som sin omtrent første handling i den ny redaktion af *Bogvennen*, forslag om en Allhem-artikel.

FfB og redaktionen vil gerne rette en varm tak til direktør Hansen og chefredaktør S. Artur Svensson, ikke blot for en righoldig artikel, men også for overordentlig generøsitet under drøftelsen af dens form og udstyr. Hæftets indledende farveplanche og de otte indhæftede dybtryksider er ligesom de andre billeder valgt i samråd med redaktionen. Men de er trykt i Allhem som en gave til tidsskriftet og dets abonnenter.

Rettelse

I billedteksten på side 93 (1965-67 hæfte 3) er indløbet en beklagelig fejl: 1. linie »inden moderniseringen« læs »umiddelbart efter moderniseringen«.

BØGER OM SKRIFT

Nordlundes Bogtrykkeri SKRIFTER 1965

Som alle tryksager der udgår fra Nordlundes Bogtrykkeri må denne skriftprøvebog betegnes som et meget smukt og sobert stykke boghåndværk, men foruden at være en smuk bog, er SKRIFTER 1965 en praktisk og belærende opslagsbog til glæde for alle der i det daglige arbejder med skrift.

200 sider, indb. kr. 69,50. Nyt Nordisk Forlag

E. Lindegren: VÅRA BOKSTÄVER ABC

Bind A: Tegnet skrift, udført af internationale kendte grafiske formgivere.

160 sider, meget rigt ill. kr. 92,50

Bind B: 230 komplette alfabeter

336 sider kr. 100,00

Bind C: Skrift- og boghistorie

136 sider, meget rigt ill. kr. 92,50

POLITIKENS SKRIFTATLAS

9 hæfter, samlet i kasette kr. 87,00

Nordens største specialafdeling for grafisk faglitteratur finder De i:

ARNOLD BUSCK *International Boghandel*

Købmagergade 49 · København K

Telefon Central 2453

Kvalitetsbogtryk gennem
mere end 90 år

Stort udvalg

i de smukkeste skrifter

Nye og rationelle trykmaskiner

Gennemført planlægning

Hurtig levering

J. Jørgensen & Co Bogtrykkeri

Artillerivej 40 · København S

Telefon Asta 3366

Gyldendals Bibliotek

Verdenslitteratur

Under redaktion af Erling Nielsen
i samråd med Det danske Akademi
ved Thorkild Bjørnvig
og Sven Møller Kristensen.

En bogsamling på fyre bind + gratis
supplementsbind, der giver Dem
et tværsnit af årtusinders digtekunst
fra *Første Mosebog* til *Mark Twain*.

Kr. 11,50 pr. bind uindbundet.

Kr. 19,50 pr. bind i grøn helfablea.

Fund og Forskning i
Det kongelige Biblioteks
Samlinger XIII, 1966
190 sider, illustreret

Forening for Boghaandværks medlemmer kan,
såfremt abonnement på serien tegnes,
få det nu udkomne
og de kommende bind samt bd. 2-12
til favørpris (for bd. 13 kr. 26).
Bestillingskort er indlagt i nærværende hæfte.
